

Els quatre genets de la participació

Published by [Interacció](#) [1] on 31/05/2018 - 10:22 | Last modification: 05/02/2026 - 15:20

POETICS

*Journal of Empirical Research on Culture,
the Media and the Arts*

[Lluís Bonet](#) [2] i [Emmanuel Négrier](#) [3] | [Poetics](#) [4] 66 (2018) 64-73

Què implica la **participació** en les polítiques culturals? A mitjans d'abril el grup de treball The OMC ([Open Method of Coordination](#) [5]) de la Unió Europea publicava l'informe "[Participatory governance of cultural heritage](#) [6]", en què recollia **bones pràctiques** de gestió participativa del patrimoni (tangible, intangible i digital). L'estudi del [Secretariat General d'Educació i Cultura](#) [7] exemplifica que el concepte de participació ha calat en l'àmbit de les polítiques culturals. Amb l'objectiu d'analitzar el **fenomen**, [Lluís Bonet](#) [2] i [Emmanuel Négrier](#) [3] han escrit l'article "The participative turn in cultural policy: Paradigms, models, contexts".

D'entrada, els investigadors constaten que estem experimentant un "**participative turn**" en les polítiques culturals. La participació és una **tendència** que està transformant diversos sectors públics i, per extensió, l'àmbit de la cultura. Els models de **governança** tradicional estan mutant per la pressió d'una **ciutadania cada cop més activa**. Segons els autors els motius dels canvis en la cultura se situen a l'encreuament de **dinàmiques tecnològiques** (xarxes socials), **socials** (transició d'un model de relació cultura-societat jeràrquic a un de més difús) i **econòmiques** (fallida del model tradicional producció i consum).

Una de les experiències del BeSpectACTive!, el [Festival Kilowatt](#) [8] de Sansepolcro (Itàlia).

Imatge: scenecontemporanee.it [9]

Ara bé, aquesta participació no s'entén d'una única manera ni té una aplicació unitària. De fet, cal observar-la des de la **interacció dels quatre paradigmes** de les polítiques culturals. Bonet i Négrier tracen una **cronologia esquemàtica** de quatre paradigmes de les polítiques culturals. Cadascun dels paradigmes és una resposta a les necessitats d'un període històric concret. Des del seu punt de vista, la peculiaritat d'aquest àmbit és que els models no se substitueixen els uns als altres sinó que **se superposen**. La figura següent ho plasma:

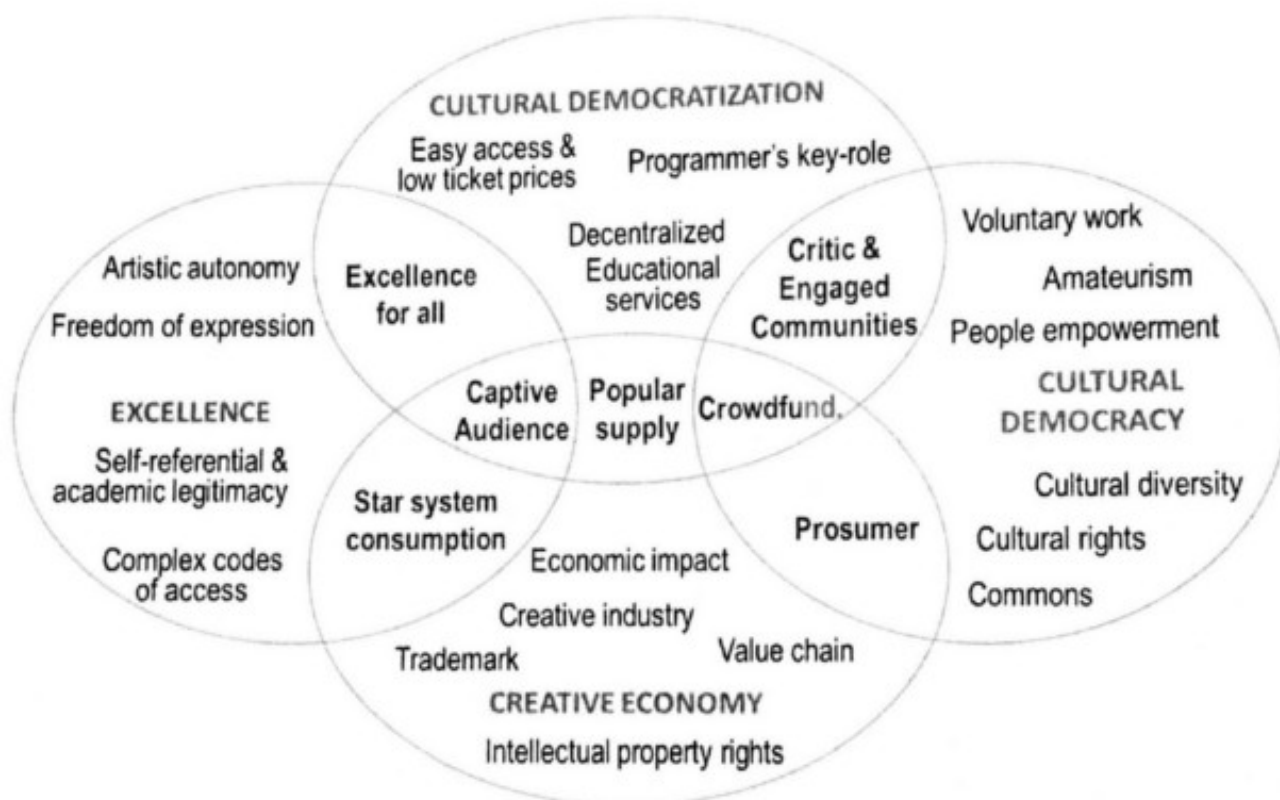

Fig. 1. Participation in cultural policy paradigms.

A grans trets, els quatre paradigmes que Bonet i Négrier identifiquen són:

- **excel·lència cultural** (*excellence*): sorgeix després de la Segona Guerra Mundial, un moment en què els governs volen assegurar la llibertat d'expressió i la creació avantguardista. Grosso modo, la política cultural es deixa a mans de **grups d'experts** que identifiquen i donen suport a creacions de qualitat segons uns criteris subjectius. En aquest cas, els receptors estan subordinats a aquest criteri i a unes propostes que exclouen a qui no comparteix "the dominant hierarchy of values".
- **democratització cultural** (*cultural democratization*): a partir dels anys seixanta i amb la instal·lació de l'[estat del benestar](#) [10] apareix aquest paradigma, que vol facilitar l'**accés** al major nombre possible de persones a creacions artístiques de qualitat que no existirien sense el suport governamental. Amb aquest paradigma es produeix una fractura entre les propostes dels productors i les demandes dels consumidors.
- **democràcia cultural** (*cultural democracy*): malgrat la similitud terminològica amb la categoria anterior, el plantejament és del tot diferent. Pels volts dels anys setanta emergeix aquesta concepció a partir de la crítica dels models culturals anteriors. La idea: aconseguir que cada grup social obtingui el **reconeixement** necessari de les seves pràctiques culturals. Si els models anteriors eren verticals aquí es tendeix a l'**horitzontalitat**. Des d'aquesta perspectiva no hi ha un producte cultural superior que mereixi ser difós al conjunt de la ciutadania. Així, "the divorce between supply and demand would theoretically become meaningless". Recentment, la democràcia cultural ha pres un nou significat amb l'èmfasi en l'empoderament dels ciutadans com a subjectes actius i parts interessades de les polítiques públiques.
- **economia creativa** (*creative economy*): és l'evolució del concepte d'economia cultural (*cultural economy*) que s'havia estès als vuitanta i que centra el focus d'atenció en l'**impacte econòmic** de les activitats culturals. L'economia creativa, d'origen britànic, posa l'èmfasi en "those outcomes of human talent that generate intellectual property rights".

Els autors continuen l'article observant la **interacció** dels paradigmes i la participació en el camp de les arts escèniques, concretament, en la iniciativa europea [BeSpectACtive!](#) [11] La conclusió que n'extreuen és que a la pràctica genera **dinàmiques complexes** i que no responen a un únic model.

Per acabar, l'article planteja **quatre qüestions** per seguir investigant. En primer lloc, cal conèixer millor **qui està involucrat** en la participació cocreativa en l'àmbit de les arts; també cal obtenir més informació sobre **l'impacte dels projectes** en totes les parts implicades (receptors i artistes); a més, cal trobar maneres efectives de **replantejar** els límits entre els entorns públics i privats, de reconèixer la capacitat creativa dels ciutadans en produccions d'alta qualitat i d'incloure persones no professionals (*laypersons*) en les decisions artístiques i de gestió; finalment, cal continuar reflexionant sobre la **dimensió política** de la participació. L'última frase ens recorda que en aquest camp **encara estem a les beceroles**, de manera que "there is still a lot to do in order to put participation strategies at the heart of the cultural policy agenda".

En definitiva, articles com aquest ens ajuden a **pensar la cultura i les polítiques culturals** d'una altra manera. Perquè si creiem en la democràcia hem de lluitar per **governar entre tots el que és de tots**. I la cultura no en pot quedar al marge. Sigui quin sigui el genet, hem de **cavalcar al ritme de la participació**.

Podeu consultar aquest [article](#) [4] al [Centre d'Informació i Documentació](#) [12]

[Inicieu sessió](#) [13] o [registreu-vos](#) [14] per enviar comentaris

Tags: participació cultural

Tags: economia de la cultura

Tags: gestió cultural

Tags: arts i creació

Tags: estudis socials de la cultura

Tags: accés a la cultura

- [15]

Source URL: <https://interaccio.diba.cat/en/CIDOC/blogs/2018/quatre-genets-participacio>

Links:

[1] <https://interaccio.diba.cat/en/members/interaccio>

[2] <http://cercles.diba.cat/cgi-bin/koha/opac-search.pl?q=au:%22Bonet,%20Llu%C3%ADs,%22>

[3] <http://cercles.diba.cat/cgi-bin/koha/opac-search.pl?q=an:%22336%22>

[4] http://cercles.diba.cat/cgi-bin/koha/opac-detail.pl?biblionumber=45301&query_desc=kw%2Cwrdl%3A%20poetics

[5] https://ec.europa.eu/culture/policy/strategic-framework/european-coop_en

[6] <http://interaccio.diba.cat/CIDOC/blogs/2018/participacio-cultura>

[7] https://publications.europa.eu/en/search-results?p_p_id=portal2012searchExecutor_WAR_portal2012portlet_IN

STANCE_q8EzsBteHybf&p_p_lifecycle=1&p_p_state=normal&facet.author=EAC&language=en&startRow=1&resultsPerPage=10&SEARCH_TYPE=ADVANCED

[8] <http://www.kilowattfestival.it/>

[9] <http://www.scenecontemporanee.it/vuol-visionario-kilowatt-festival-arte/>

[10] https://ca.wikipedia.org/wiki/Estat_del_benestar

[11] <http://www.bespectactive.eu/>

[12] <http://www.diba.cat/web/cerc/cidoc>

[13] <http://interaccio.diba.cat/>

[14] <http://interaccio.diba.cat/form/alta-comunitat>

[15] <https://interaccio.diba.cat/node/7612>